

Månedsoversigt over plantesygdomme

325. — Juni 1952.

Der blev for juni måned modtaget beretninger fra 116 medarbejdere; endvidere blev der besvaret 992 forespørgsler.

Lufttemperaturen lå for måneden som helhed 1 à 2 grader under normalen, der er på 13 à 14 grader.

Nedbøren blev i tiden 1.—28. for hele måneden og for hele landet 61 mm; månedens normal er 46 mm. Denne store juni-nedbør faldt nogenlunde jævnt over hele måneden, dog med de største mængder i månedens sidste halvdel; men fordelingen over landet var ikke jævn, idet Vendsyssel og Vestjylland ikke nåede normalen, medens der i de øvrige landsdele faldt betydeligt over normalen. For de enkelte landsdele målt for tiden 1.—28. følgende mængder i mm med månedens normal i (): Vendsyssel 31 (45), Vestjylland 39 (43), Midtjylland 49 (47), Østjylland 51 (45), Sydjylland 66 (49), Sønderjylland 79 (53), Fyn 75 (46), Midt- og Vestsjælland 68 (43), Nordøstsjælland 66 (48), Sydøstsjælland og Møn 69 (44), Lolland og Falster 77 (46) og Bornholm 70 (37).

Sygdomme på landbrugsplanter.

Korn og græsser.

Gulspidssyge (kobberbrist) synes at have været ret fremtrædende, omend frost- og kuldeskade ofte skjulte dens symptomer. Af i alt 63 beretninger skrives i 30 om intet eller ubetydeligt angreb, i 25 om sjældne (14 svage, 11 stærke) og i 8 om almindelige angreb (5 svage, 3 stærke). I flere beretninger skrives, at selv på gulspidssyge jorder kniber det med at få tilført den nødvendige, men kostbare blæsten.

Fosforbrist blev konstateret i adskillige marker (A. Toft Andersen, Vinderup), og i mange marker, hvor den stærke, dybe behandling med traktor menes at have bragt en del rå jord op i pløjelaget (H. E. Jensen, Hillerød).

Kaliumbrist synes på nogle jorder at have været mere fremtrædende hos havre end sædvanligt, og der blev i månedens løb modtaget adskillige havreprøver med meget tydelige tegn på denne hungerssygdom.

Nogen bygbrand (*Ustilago nuda*) blev iagttaget i et stort antal

marker; af i alt 74 beretninger skrives i 10 om intet eller ubetydeligt angreb, i 10 om sjældne (7 svage, 3 stærke) og i 54 beretninger om almindelige angreb (41 svage, 13 stærke). Svampens ødelæggelse synes dog ingenlunde at være mere udbredt og stærkere end i de seneste år, men de sorte aks er nu som før meget iøjnefaldende.

Græssernes meldug (*Erysiphe graminis*) bredte sig stærkt også i juni hos kornarter og græsser og måske stærkest hos hvede og byg, hvor svampen blev årsag til stærk gulfarvning af størstedelen af planternes blade; der kan næppe være tvivl om, at svampens ødelæggelser bliver af økonomisk betydning.

Gulrust (*Puccinia glumarum*) blev iagttaget i adskillige hvedemarkers, hvor dens rækkestillede, gule sommersporehobe gav bladene et gult udseende, dels over hele marken og dels i pletter af denne. — Svampen, der nu i løbet af flere end 20 år blot har været iagttaget hist og her, får måske heller ikke i år nogen stor udbredelse; af i alt 54 beretninger skrives der dog i 7 om sjældne (4 svage, 3 stærke) og i 6 om almindelige angreb (4 svage, 2 stærke). Gulrusten kan endnu nå en ret stor udbredelse i løbet af juli, såfremt kårene er gunstige for den.

Sortrust (*Puccinia graminis*). Svampens skålrust konstateredes på bladene af indsendte berberis.

Rugens brunrust (*Puccinia dispersa*) blev yderst almindelig, og hyppigt var rugbladenes grønne farve fuldstændig dækket af brune, spredte men tætsiddende sommersporehobe.

Nøgen hvedebrand (*Ustilago tritici*) blev konstateret hos hvedesorten Jubile (Anton Nordestgård, Virungaard).

Byggets stribesyg (*Helminthosporium gramineum*) blev iagttaget i marker efter uafsvampet udsæd.

Øjepletsvamp (*Cercospora herpotrichoides*) og hvededræbersvamp (*Ophiobolus graminis*) konstateredes på indsendte prøver af hvede og byg omkring månedens midte; det synes, som om disse svampe i år skal få stor udbredelse.

Øjepletter, der skyldes en endnu ubestemt svamp, forårsagede sidst i maj til først i juni knækkefodsyge hos rug og fandtes i adskillige rugmarker ved Hobro (Poul Olsen).

Rugens stængelbrand (*Urocystis occulta*) konstateredes hos indsendt rugprøve.

Bælgplanter.

Kaliumbrist var synlig i talrige kalitrængende kløver- og lucerne-marker, omend ikke altid så stærk som „i striber, hvor forårsgødningen er sæt fra vogn“ (Andersen-Lyngvad, Aalborg). Af i alt 57 beretninger skrives i 24 om ubetydelig kaliumtrang, i 20 om sjældnen (10 svage, 10 stærke) og i 13 beretninger om almindelig og svag trang.

Kløverens knoldbægersvamp (*Sclerotinia trifoliorum*). Et enkelt, stærkt angreb blev iagttaget hos rødkløver (A. Rasmussen, Lange-land).

Bederoer.

Kulde hemmede bederoernes vækst i næsten hele måneden.

Lyspletsyge (manganbrist) blev øjensynlig omkring midten af måneden; af i alt 64 beretninger skrives i 29 om ingen, i 23 om sjældne (12 svage, 11 stærke) og i 12 om almindelig lyspletsyge (5 svage, 7 stærke). Enkelte steder var mangantrangen meget stærk. Bekæmpelse synes navnlig at være udført ved sprøjtning, der virkede hurtigt og godt: „Spr. med mangansulfat hjælper på få dage“ (H. Gyde Christensen, Fjerritslev), „til bekæmpelse anvendes spr. med 2 % mangansulfat i vand“ (F. C. Frandsen, Thisted), „bedst virkning ved spr. med 700 l 2 % eller 500 l 3 % mangansulfat pr. ha“ (A. Buchreitz, Ribe) og „10 og 20 kg mangansulfat pr. ha — uanset vædskemængde — synes at have virket ens og godt“ (P. Riis Vestergaard, Samsø). Der foreligger dog oplysninger om, at 10—15 kg mangansulfat pr. ha i samme små vædskemængder som til ukrudtsbekæmpelse har givet svidning af bladene.

Væltesyge omtales i 39 beretninger som almindelig, men ikke stærkere end sædvanligt. I 4 af disse beretninger blev pct. væltede roer gjort op: „I to tilfælde har jeg konstateret væltesyge i en sådan grad, at 20—25 % af planterne er gået til“ (Harald Olesen, Brønderslev), „i et enkelt tilfælde er der konstateret ca. 10 % ødelagte roer“ (Jens Tarp, Aalestrup), „i to marker nær gården 5—10 % væltede planter, og der er tilsyneladende ikke forskel i procenten ved 20 eller 100 m fra gårdens høje lætræer“ (B. R. Bentholt, Ødum) og „enkelte marker med ca. 10 % ødelagte planter“ (N. M. Nielsen, Kalundborg). I mange beretninger drøftes årsagerne til denne foreteelse; de er flere og samler sig navnlig om: Kulde (frost), blæst, bortskrabning af jord, rodbrand og larvegnav. I 14 af beretningerne nævnes, at der ikke blev iagttaget skade af 666-midler.

Borbrist blev konstateret hos frøroer i et par marker.

Bedemosaik (*Beta virus 2*). Af i alt 42 beretninger skrives blot i 4 om sjældne og i 6 om almindelige angreb. Sygdommen var som regel svag, dog skrives: „Synes at være ualmindelig ondartet i år; over halvdelen af planterne angrebet, hvor planterne i fjor blev avlet nær frøroer“ (P. Grøntved, Næstved).

Virus-gulsot (*Beta virus 4*). Sygdommen blev iagttaget i frøroer og fortrinsvis i marker, der i fjor var udsat for stærk smitte. „Virus-gulsot er ligesom mosaiksyge stærkt udbredt i år — i hvert fald på udplantede roer. I et forsøg med planteroerne avlet i forskellig afstand fra frøroerne i fjor, er der meget stort udslag for afstandsisolering af planteroerne“ (P. Grøntved, Næstved); „afgrøden, der er sået på blivestedet, er ret stærkt angrebet — der var ikke frøroer i nærmeste omegn i sommeren 1951 (ant. 7—8 km). Men første års roerne (markerne) var let angrebne i 1951“ (B. R. Bentholt, Ødum); „flere frømarker har vist ret stærke angreb af virus-gulsot, og indtrykket her på egnen er dette, at det især er frøroemarken sået på blivestedet, og hvor det har knebet med at få tilstrækkelig afstand fra sidste års frømark. De få frøavlere, der her på egnen planter stiklinger ud, har efterhånden lært at så stiklingerne i god afstand fra frømarken, en del

af dem avler disse på afsides liggende arealer. I et sprøjteforsøg med Systox udsprøjtet til stiklingerne i 1951 har i år givet ca. 100 pct. angrebne planter dels af virus-gulst og dels bedemosaik på både de sprøjtede roer og de ikke sprøjtede. Stiklingerne var sået lige op til sidste års frøroer" (H. Rasmussen, Kerteminde).

Rodbrand var tilsyneladende ret almindelig, og fra flere egne meldes om stærke angreb, der undtagelsesvis var så stærke, at roerne blev pløjet op. Af i alt 68 beretninger skrives blot i 9 om intet eller ubetydeligt angreb, i 24 om sjældne (12 svage, 12 stærke) og i 35 om almindelige angreb (20 svage, 15 stærke). Blandt årsagerne findes de sædvanlige såsom for lav pH for bederoer, fosforsyretrang, dårlig afvanding og kulde; i adskillige beretninger lægges vægt på, at roerne stod stille i vækst i lang tid i juni. Enkelte beretninger skal nævnes: „Rodbrand i bederoer er meget almindelig. Skyldes utvivlsomt først og fremmest den vedvarende kulde, dog oftest i forbindelse med kalktrang eller fosforsyremangel. Det sidste er heroppe en ret hyppig årsag til rodbrand" (H. Baltzer Nielsen, Hjørring); „ret udbredt og en del steder stærke angreb, hvilket vel delvis skyldes den ualmindelig kolde forsommer. Det er blevet almindeligt med tidlig udbringning af kvælstof for at hjælpe roerne i gang, særlig på de noget „kolde" jorder, men det har ikke haft større betydning i år, hvor kulden har været for stærk. Reaktions-tallene er dog gennemgående lave nok, idet man gerne vil avle skurvfrie kartofler samt undgå overkalkningssygdomme i kornet" (Jens Tarp, Aalestrup); „temmelig almindelig. Især på udsatte lokaliteter uden læ. Kølgt vejr og kold jord, blæst o.s.v. har i forening fremmet rodbrand. Rød Øtøfte tilsyneladende mest modtagelig — eller det er måske, fordi symptomerne her er en iøjnefaldende abnorm rød farve" (H. P. Nielsen, Ulstrup); „angreb kan findes i de fleste marker; særlig slemt hvor der er bederoer to gange efter hinanden" (C. J. Henriksen, Herning); „vi har alvorlige rodbrand-angreb i mange bederoer — så slemt at vi først på måneden pløjede om. Pletanalyser viste „altid" for lav pH:

gode roer pH 6,8 6,9 6,8

slette roer „ 5,9 6,0 5,8"

(A. Buchreitz, Ribe); „mange bederoemarken er delvis ødelagt af rodbrand, og flere arealer er pløjet op p.g.a. rodbrandangreb — skaden forværredes stærkt af det kolde og regnfulde vejr i maj og juni" (N. A. Drewsen, Tørsbøl); „vi har ikke megen rodbrand i år sammenlignet med de sidste to år. — Hvor det er, skyldes det sikkert fosforsyremangel, idet jorden er nykalket, og den har været bekvem" (Kr. Brødsgaard, Ejby) og „nogle angreb findes, men ikke nær i den grad som sidste år. — Årsagen synes at være dårlig afvanding, fosfor- og kalkmangel" (Johs. Sørensen, Ørslev).

B e d e s k i m m e l (*Peronospora Schachtii*). Svampen fortsatte sin ødelæggelse fra maj, og i løbet af juni blev mange planter stærkt ødelagte, og det både i frøroer og første års roer. I 16 beretninger, som alle hidrører fra Sjælland, Fyn og øvrige øer, og i 2 beretninger fra Jylland, nemlig Odder- og Vejleegnen, skrives om almindelige angreb i både frøroer og første års roer; i sidstnævnte blev talt fra 10 til 40 % syge roer. Smittekil-

derne skønnes at være mange og betydelige, som nævnt i månedsoversigten fra maj; og fra de tidligt angrebne første års roer har smitten utvivlsomt i år haft særlig gode kår for at kunne spredes vidt omkring og over kilometerstore afstande. Også hvidmelet gåsefod var i mange egne stærkt angrebet af svampen.

Kålroer, kål o. a. korsblomstrede.

Kålbrot (*Plasmiodiophora brassicae*). Svampen blev iagttaget hos kålroer, raps og agersennep.

Kartofler.

Frostskade blev konstateret hos kartofler på inddæmmede arealer ved Faaborg efter frost mellem d. 16. og 17. (J. Lindegaard).

Bladrullesyge iagttoges sidst i måneden hos de tidlige sorter Alma og Bintje (Andersen-Lyngvad, Aalborg).

Kartoffel-rodtiltsvamp (*Corticium solani*) har i nogle egne en ret stor udbredelse og navnlig hos tidlig lagte kartofler; af i alt 50 beretninger skrives i 15 om sjældne (7 svage, 8 stærke) og i 14 om almindelige angreb (9 svage, 5 stærke). „Mange og ret temmelig stærke angreb, mest ved tidlig lægning og særlig for Alpha og Birgitta“ (Andersen-Lyngvad, Aalborg); „vi har ikke i mange år set så stærke og almindelig udbredte angreb som i år. Så godt som alle marker står uensartede med spring i rækkerne eller med mange svage planter, der først kommer frem nu, da de største planter er tjenlige til hypning. Årsagen er vel den langsomme fremspiring på grund af kulden. Sygdommen ses i alle sorter, muligvis dog værst i den langsomt fremspirende Alpha“ (Jens Tarp, Aalestrup); „på grund af det kolde vejr har denne sygdom fået betydelig udbredelse, der er mange spring i markerne“ (C. J. Henriksen, Herning); „rodtiltsvampens angreb er bemærket særlig ondartet i en del tidlig lagte Alpha“ (L. Hangaard Nielsen, Videbæk); „jeg har set enkelte marker med tidlig sort, hvor der har været ca. 10 % angrebne planter, og det er almindeligt med 3—5 %. Underjordiske stængeldele mere eller mindre defekte, og resultatet bliver 50—100 små vanskabte knolde ved de angrebne planter“ (R. Sørensen, Fjerritslev) og „i Primula er konstateret ret betydelige angreb af rodtiltsvamp, der ytrer sig ved, at planterne får et utypisk udseende“ (F. Jensen, Lundgaard forsøgsstation, Vejen).

Kartoffelskimmel (*Phytophthora infestans*). I månedens sidste uge modtoges meddelelse om angreb af skimmel i tidlige sorter ved Nibe, Ringsted, Frederikssund og Karise. I månedsberetningerne skrives om skimmel sidst i juni og ligeledes hos tidlige sorter ved: Hadsund, Odder, Vejen, Sønderjylland og Næstved samt Falster, og fra Vejen tilføjes, at der synes endnu ikke at foregå nogen spredning (F. Jensen, Lundgaard forsøgsstation, Vejen).

Sortbensyge (*Bacillus phytophthorus*). Der skrives i flere beretninger om en del svage angreb og i enkelte beretninger om stærke angreb: „ca. $\frac{1}{3}$ af bestanden ødelagt“ (Poul Olsen, Hobro) og „synes at blive meget udbredt i år“ (C. J. Henriksen, Herning), men som helhed synes sygdommens tidlige angreb ikke at skulle blive alvorlige. Hans R. Hansen.

Sygdomme på havebrugsplanter.

Frugttræer og frugtbuske.

Skade af nattefrosten omkring d. 20. maj har på frugttræerne først givet sig rigtig til kende hen i juni måned. Der er iagttaget skrubne partier enten lige omkring blomsten eller lidt længere nede mod frugtens midte som en slags „mavebælte“; desuden er der konstateret nogle tilfælde med bulede æbleblade. De rapporterede skader stammer hovedsagelig fra Midtjylland.

Haglskade er oftest af meget lokal forekomst, og for juni måned foreligger kun een opgivelse (G. Mayntzhusen, Gl. Roskilde); til gengæld fortæller denne, at der er mange plantager, hvor æblerne blev ødelagt d. 21. juni — i enkelte tilfælde 100 %.

Total svigtende sætning på grund af manglende befrugtning er noteret i nogle få tilfælde hos Graasten og i større udstrækning hos Bodil Neergaard; for den sidstnævnte sorts vedkommende er der vel ikke noget mærkeligt i forholdet, for den er jo kendt som meget lunefuld og stærkt svingende i bæringen. Vanskeligere er det at forklare, hvorfor Graasten ikke har villet sætte, til trods for god blomstring med rigtige bestøversorter i nærheden og netop i bæreåret, men sandsynligheden taler for, at dårlige vejrforhold i blomstringstiden skal bære hovedparten af skylden.

Skade efter sprøjtning med kviksølvmidler er set rundt omkring, og nogle iagttagelser viser, at man — i hvert fald under visse vejrforhold — kan mildne vædsken ved at tilsætte lidt svovl.

Ubefrugtede kirsebær er konstateret i meget stor udstrækning, og som sædvanlig er haveejere ofte meget uvillige til at tro på diagnosen, fordi „bærrene er jo skabt og blevet meget store, så der er bestemt ikke noget i vejen med befrugtningen“. Noget kan det hjælpe, når man skærer bærrene igennem og viser, at kernen kun er en tynd, skrumpen hinde.

Brune bladpletter, som ikke skyldes sprøjteskade, men derimod fysiogene årsager, har som sædvanlig gjort sig mest bemærket i Cox's Orange.

Et par meddelelser går ud på, at der ikke er mere i år end ellers, men der er dog stærkere angivelse som f. eks.: „Bladpletterne er ualmindelig meget udbredt i år“ (C. T. L. Worm, Nordsjælland) og „især iagttaget på Cox's Orange, som sædvanligt, men der synes at være flere bladpletter i år“ (J. Klarup-Hansen, Maribo Amt). Ofte sættes bladpletterne i forbindelse med det kolde vejr, og denne faktor har nok også sin andel — dog kan det meget vel tænkes, at også andre forhold spiller ind.

Da det igennem mange år først og fremmest har været Cox's Orange, der viste disse fysiogene bladpletter, er det kun naturligt, at denne sort har fået sit navn knyttet til sygdomsbilledet, altså Cox's Orange-pletter. Imidlertid har der i år været grund til at fortsætte denne slags navngivning og bruge ordet: Belle de Boskoop-pletter. Man er nemlig blevet opmærksom på, at hos denne sidste sort forekommer en lidt anden type bladpletter; de er næsten cirkulære, oftest omkring 2—3 mm i diameter og af en ret mørk, rødbrun farve. Sandsynligvis drejer det sig ikke om et nyt sygdomsbillede — man har rimeligvis blot i tidligere år været tilbøjelig til at slå dem sammen

med Cox's Orange-pletter, men dette er næppe fuldt ud korrekt, idet vi med vore nuværende erfaringer mener at kunne sige, at de små, mørke pletter kun ses hos Belle de Boskoop, medens Cox's Orange-pletterne kan forekomme, omend i mindre grad, hos en del andre sorter.

På grundlag af såvel vore egne iagttagelser i plantagerne som på de indkomne meddelelser kan vi sige, at pletterne kan fremkomme både på de sprøjtede og på de ubehandlede træer, og der er ikke grundlag for at give kemikalier skylden, hvilket af og til er gjort ved at snakke om XYZ-pletter hentydende til et bestemt sprøjtemiddel. Vi har bedt vore indberettere om at angive sprøjteplanen, og de modtagne opgivelser dækkes alle af følgende fra Renner frugtplantage: „De brune pletter på Belle de Boskoop findes jævnt overalt; i vore forskellige afdelinger har vi brugt kviksølv, kobber, svovl, — og blyarsenat og thiofosformidler, men alle steder er resultatet det samme for bladpletternes vedkommende“ (A. Diemer).

Når der ses bort fra Ringkøbing Amt (J. Bertelsen), er sygdomsbilledet meget almindeligt i alle landets egne.

Et andet symptom, hvis udseende er særdeles velkendt, men hvis årsag vi endnu står uforstående overfor, hedder *nervebegrænset rødfarvning*. Her er det igen Cox's Orange, der er særlig modtagelig; de første tegn er en lysegrøn misfarvning af bladene — gerne fra spidsen, og altid danner sideribberne en skarp grænse. Næste stadie er en violet tone af det pågældende bladparti; når endelig skaden er „på sit højeste“, ændrer farven sig til dyb mørkerød — dog kun på bladets overside, idet undersiden forbliver violet.

Fra Nordthy skrives, at årsagen til denne misfarvning populært sagt kan være længere tids „forkølelse“ (G. Ejsing). Og det er jo ganske sikkert rigtigt, at såvel misfarvninger som bladpletter er symptomer, der kan tages som udtryk for, at der er noget i vejen med træernes trivsel; endnu ved vi ikke, hvordan vi skal forebygge den slags, men man må jo håbe, at det med det store antal Cox's Orange-træer, der er her i landet, må lykkes en skønne dag at få lidt mere klarhed over denne lunefulde sorts vækstkrav — for det er på dette område ikke en sprøjteplan, vi mangler, men derimod en dyrkningsanvisning.

Gule blade på æbletræer skyldes vel af og til kvælstofmangel, og fra Gl. Roskilde angives det da også, at der stadig er for mange frugtavlere, der kun tænker på kali og superfosfat, og så glemmer kvælstofgødningen (G. Mayntzhusen). Hvor der ikke kan påvises mangler ved ernæringen, kan der alligevel komme gule blade, og de fleste beretninger formoder, at årsagen skal søges i det kolde og fugtige vejr; nogle iagttagelser (fra Stevns-Fakse og Sydøstjylland) går ud på, at skavanken især findes hos træer på lavtliggende arealer (Ph. Helt og Falck Hansen).

Langt hovedparten af de indkomne skemaer karakteriserer forekomsten af gule blade som „almindelige, svage“; yderpunkterne er dog også repræsenteret, nemlig: „Hidtil meget sjældent“ og „er så almindeligt, at det er et særsyn at se æbletræer med friske, grønne blade“.

Æbleskurv (*Fusicladium dendriticum*) er åbenbart knapt så slem,

som man ville have forventet, når man tager i betragtning, hvor fugtigt der har været i tiden efter blomstringen, og hvor små chancer, der har vist sig for vellykkede sprøjtninger. Notaterne om almindelig udbredte angreb fordeler sig med 14 på „svage“ og 11 på „stærke“. Måske var bemærkningerne om skurvens betydning blevet mere sandfærdige, hvis indberetnings-skemaerne havde været opdelt i henholdsvis første og sidste halvdel af måneden, thi hen mod slutningen af juni kom der mere varme i luften, og det har sat gang i skurven; det er derfor muligt, at nogle af de indberettere, der taler om svage angreb, ville have brugt stærkere betegnelse, hvis de havde bedømt æbletræerne på månedens sidste dag.

Vanskelighederne med at få sprøjtet så ofte, som man egentlig havde tænkt sig, fremgår af følgende: „Regn og atter regn — og skurven farer nu hårdt frem. Det tegner til at blive et skurvår“ (Erland Jørgensen, Fyn); „angrebet optrådte meget tidligt, og sprøjteforholdene har været elendige i hele perioden fra tiden efter blomstringen, så angrebet har fået lejlighed til at sætte sig fast“ (G. Mayntzhusen, Gl. Roskilde).

Styrken af æbleskurvens angreb veksler som sagt noget, og typer på de forskellige bemærkninger er således: Viborg Amt: „Så småt begyndt på bladene“ (Eli Fog-Petersen), Sorø Amt: „Endnu ikke ondartet, men findes næsten overalt“ (Ejner Christensen), Stevns-Fakseegnen: „Så snart der begyndte at komme varme i luften, bredte skurven sig, og i mange haver er der allerede meget stærke angreb“ (Ph. Helt), Horsens: „Varierer fra ingen til ondartede angreb — alt i forhold til sprøjtningerne“ (Chr. A. Nørholm).

P æ r e s k u r v e n (*Fusicladium pirinum*) synes gennemgående at være mindre udbredt end æbleskurven, og en del indberetninger kan slås sammen til: „Hidtil meget godartet“. Der er dog også iagttaget stærkere skade. Det hedder således fra Maribo Amt: „Enkelte steder ret alvorlige frugtangreb“ (J. Klarup-Hansen), fra Vestjylland: „Mange svage og enkelte stærke angreb“ (H. Diken) og fra Næstved: „Angrebene kom tidligt og har bredt sig stærkt“ (M. E. Elting).

G r å m o n i l i a (*Monilia laxa*) på surkirsebær har været meget udbredt, og næppe nogen del af landet kan sige sig helt fri for angreb. Af i alt 31 indberetninger hører angrebene i de 25 til betegnelsen „almindelig udbredt“, og de 15 karakteriseres endda som „stærke“. De to alvorligste opgivelser er disse: „Næppe nogensinde har kirsebærtræerne set så sørgelige ud som i år“ (G. Mayntzhusen, Gl. Roskilde) og „angrebet kom sent, men til gengæld overordentligt kraftigt overalt, hvor der er skyggemoreller“ (C. T. L. Worm, Frederiksborg Amt).

For fuldstændighedens skyld skal det nævnes, at der også foreligger nogle indberetninger, der går ud på, at angrebene kun har været spredte og ikke slemme; de stammer alle fra Jylland.

G r å m o n i l i a p å æ b l e (*Monilia laxa f. mali*) har gennemgående været af langt mindre betydning sammenlignet med sidste år. Hvor lunefuld denne sygdom kan være, fremgår af modsætningen mellem følgende: „Kun svage, spredte angreb til trods for megen regn i blomstringstiden“ og „trods tørvejr i blomstringstiden er angreb meget almindelige“.

Beretningernes hovedindtryk er, at sygdommen ganske vist findes — og måske ret almindeligt — men skaden er ret lille; til tider har svampen ligefrem bevirket en gavnlig udtynding i de mange blomster.

Æblemeldug (*Podospheera leucotricha*) er endnu af underordnet betydning, idet svarene på næsten alle spørgeskemaerne kan gå ind under et af disse udtryk: „Hist og her“, „sjældent iagttaget“ og „enkelte skudspidser“.

Dog kan æblemeldug også optræde ondartet, og så bliver vanskeligheden med bekæmpelsen, for — som det bemærkes et par steder — svovlmidler er jo ikke længere effektive, og derfor frygter man med rette, hvordan det senere vil komme til at gå.

Stikkelsbærdræber (*Sphaerotheca mors-uvae*). Ret stærke angreb er som sædvanlig konstateret i buske, der står under ugunstige vækstforhold.

Hvor er det i grunden svært at finde ud af, hvilke sprøjtninger der er bedst? Vedrørende stikkelsbærdræber er der uenighed nok, hvilket med tydelighed fremgår af følgende: Nordthy: „Svovlkalk (8—10 %) i foråret på selv ret udsprungne buske tåles godt og giver en meget god bekæmpelse“ (G. Ejning); fra Ringkøbing Amt: „Hvor stikkelsbærbuskene er rene, kan man være sikker på, at der er sprøjtet med 6 eller 8 % blåsten på grøn spids“ (J. Bertelsen); Sorø Amt: „Udbredt — også mange steder, hvor der i foråret blev sprøjtet med stærk svovlkalk eller blåsten“ (Ejner Christensen); Vestjylland: „½ % formalin-sprøjtning synes at hemme angrebet tilfredsstillende“ (H. Dixon); Slagelse-Skælskør: „Slem på de unge buske trods sprøjtning med ½ % formalin“ (A. Sauer) og endelig fra Holbæk Amt: „Som sædvanlig meget varierende — fra rene buske efter een sprøjtning til stærke angreb efter flere sprøjtninger“ (Henrik Nielsen).

Køkkenurter.

Løgskimmel (*Peronospora destructor*) på skalotter bedømmes gennemgående til kun at have forårsaget svage angreb, og — som det meddeles fra Nordjylland — har sygdommen ikke været noget særligt problem: „Angreb, hvor der ikke er brugt varmebehandlet læggemateriale, kan holdes nede ved grundig lugning straks“ (A. S. Lundstein).

Løgmosaik (*Allium virus 1*) i skalotter. Af 14 beretninger fortæller de 11, at virus ikke ses, hvor der er anvendt kontrollerede sætteløg (og antagelig skal der til denne gruppe yderligere henregnes 2 til, men det kan ikke med sikkerhed aflæses på indberetningsskemaet). Derimod er mosaiksyge alvorlig de steder, hvor man har anvendt „hjemmeavlet“ læggemateriale, og en typisk indberetning om dette forhold er følgende fra Roskilde. „Angreb meget almindeligt, når man har anvendt egne sætteløg. Jydske fremavlslog er overalt sunde“ (Aage Nielsen).

Prydplanter.

Meldug (*Sphaerotheca pannosa*) på roser har gjort sig gældende her og der — særlig på espalierroser.

Bakteriose (*Xanthomonas pelargonii* (Brown) Starr & Burkholder)

er konstateret i maj på indsendte Zonale-pelargonier (bakterie-bestemmelsen foretaget af amanuensis E. Hellmers, Landbohøjskolens plantepatologiske afdeling).

På bladene fandtes talrige brune pletter med farveløse rande udenom.

Hvidskimmel (*Cladosporium album* (Dawson)) er konstateret på indsendte Lathyrus-planter fra et koldhus i Næstved. De ovale, lys-brune pletter fandtes på såvel over- som underside af bladene, og havde i de fleste tilfælde en udstrækning på 1 til 1½ cm i diameter; undertiden flød de sammen til større partier. Under fugtige forhold dækkedes pletterne af et hvidligt til svagt lysebrunt „sporestov“. Svampens perfekte stadie er *Erostrotheca multififormis*. Så vidt vides er det første gang, at hvidskimmel med sikkerhed er konstateret i Danmark.

Mogens H. Dahl.

Skadedyr på landbrugsplanter.

Korn og græsser.

Havreål (*Heterodera major*). Der er indløbet 57 beretninger og kun i 5 af disse skrives, at angreb ikke er konstateret. I de øvrige meldes om angreb af alle styrkegrader fra svage til ødelæggende. Værst går det som sædvanlig ud over havre, hvede og byg, men det bør erindres, at såvel vårrug som vinterrug kan angribes, og at disse kornarter således, omend i mindre grad end de førstnævnte, kan bidrage til at holde liv i ålebestanden, noget der også gælder for vore fodergræsser, der alle kan angribes, men i forskellig grad. Som det vil fremgå af en af de nedenfor citerede indberetninger, viste hundegræsfrø sig at være en bedre forfrugt til havre end byg, men adskillige iagttagelser tyder på, at hyppig dyrkning af græsfrø kan forklare forekomsten af angreb på steder, hvor der er langt imellem kornafgrøderne, og hvor der kun dyrkes havre een gang i omdriften. Af de mange indberetninger skal følgende citeres. Fra Nordsjælland: „Stærke angreb iagttaget i hvedemark efter byg. Fundet i adskillige havremarker“ (H. Larsen). St. Heddinge: „De stærkeste angreb er her set på hvede og byg. Måske er det tilfældigt“ (Ernst Nielsen). Haslev: „Usædvanlig mange og stærke angreb i år — selv om forfrugten er sukkerroefrø lagt ud i brak. Er det traktorerne, der gør jorden løs og velegnet til havreål?“ (B. Munch). Faaborgegnen: „Stærke angreb af havreål er konstateret i mange havremarker, men også i byg findes der angreb“ (J. Lindegaard). Fra Rødningegnen: „Havreålen er en faktor af vidtrækkende betydning. I et enkelt sogn fandt vi ved systematisk undersøgelse ca. 50 % af ejendommene smittede. Selv i kærjord, hvor der kun i de senere år er dyrket korn, fandtes et betydeligt angreb i havre“ (G. Nissen). Ribeegnen: „Vi har gået og troet, at vi omtrent kunne bære os ad, som det faldt os ind, uden at vore vilde sædskitteudskejelser gav havreål, — men nu har vi dem. En enkelt mark helt ødelagt, og jeg vil prøve at få tid til en systematisk undersøgelse til næste år af et eller flere sogne“ (A. Buchreitz). Lundgaard v. Vejen: „I et forsøg med havre som forfrugt for rug er

konstateret ret stærkt angreb af havreål" (F. Jensen). Fra Vejleegnen: „Desværre alt for almindelige. Det er især efter følgende sædskifter: Roer, byg, græs, græs, havre, roer, byg, havre, at kalamiteten viser sig og først og fremmest i havremarker efter byg" (V. Ternvig). Ulfborgegnen: „Til trods for, at havre og blandsæd (byg og havre) her på egnen udgør en stor del af kornarealet, er angreb af havreål ret sjældent forekommende. I år har jeg konstateret havreål i een havremark, og sidste år blev der konstateret havreål i en mindre hvedemark. — Selvom havreålen endnu ikke er nogen stor trusel for egnen her, er der dog grund til at råbe: „Vagt i gevær“" (N. Stigsen). Herning: „I år har vi igen set et par tilfælde, hvor der nærmest bliver tale om misvækst. Vi må til at regne med denne sygdom — også på denne egn. Der er mange, som går væk fra dyrkning af rug, hvilket måske er grunden til, at havreålen breder sig" (C. J. Henriksen). Hads Herred: „Sjældent har jeg set så mange og så stærke angreb som i år. Der er meget stærke angreb såvel i byg som i havre. Ja, i havre er det faktisk umuligt at finde arealer uden ål. I en meget stærkt angrebet havremark var der betydelig forskel mellem den ene halvdel, hvor der havde været hundegræsfrø som forfrugt, og den anden, hvor forfrugten var byg. I førstnævnte halvdel kunne der se ud til at blive en nogenlunde avl, mens der i den anden ikke vil blive så meget, som der er sået i" (J. P. Skou). Fra Nordthy: „Som sædvanlig er havreålsangrebene meget slemme her i Nordthy, og som sædvanlig i 6 marks driftter, men flere og flere går nu på grund af havreålen over til 9 marks drift og ofte helt uden havre" (F. C. Frandsen). Fra Kolind: „Enkelte meget stærke angreb, hvor „forsyndelser" mod et fornuftigt sædskifte kan spores 14—16 år tilbage i tiden, men der er jo endnu landmænd, der skal opleve total ødelæggelse af en havremark, før de ændrer sædskifte, — de er sjældne, men findes altså" (E. Staunskjær). Ulstrup: „Spiller ikke så stor rolle som for år tilbage, da havredyrkningen dominerede langt mere end nu. Angrebene har været forbavsende tidligt på vej" (H. P. Nielsen). Fra Morsø: „Trods flere års propaganda findes der stadig landbrug, hvor der dyrkes havre efter byg eller hvede, og ved en sådan sædfølge vil der med sikkerhed på et eller andet tidspunkt forekomme ødelæggende angreb. Et areal er f. eks. gennem ca. 20 år dyrket i et 4-årigt sædskifte: 1. grønjordshavre. 2. havre m. udlæg. 3. græs. 4. græs. Resultat: 1952. Udlægshavren fuldstændig ødelagt. Enkelte landmænd foretrækker den personlige erfaring gennem en „hestekur", som en til ingen nytte ødelagt havremark må siges at være, fremfor at indrette sig efter de anvisninger for havreålens bekæmpelse, som er gentaget så ofte, at trivialitetens grænse på dette område forlængst er passeret" (Engelhart Jensen).

Smælderlarver (*Agriotes spp.*). Se diverse skadedyr.

Stankelbenlarver (*Tipula paludosa*). Se diverse skadedyr.

Bælgplanter.

Stængelål (*Ditylenchus dipsaci*). I 8 beretninger skrives, at angreb på bælgplanterne ikke er set eller har været uden betydning. 14 indberetninger melder om angreb på rødkløver, hvidkløver og lucerne. Angreb er hyp-

pigst fundet på rødkløver og hvidkløver, sjældnere på lucerne. Fra Bornholm skrives: „I rødkløver er der set et par meget stærke angreb, som dog skyldes, at der var kløver næsten hvert år. I lucernen er der konstateret et meget stærkt angreb i en 3 års lucernemark, skønt der aldrig før har været dyrket lucerne“ (V. Lauesen). Fra Samsø: „På grund af særlig gode vækstbetingelser synes angreb af stængelål mindre udbredt eller i det mindste mindre iøjnefaldende end sædvanlig. Det sædvanlige er dog, at der i de fleste 3 års lucernemarker forekommer pletter med begyndende angreb. I rød- og hvidkløver har jeg ikke set angreb af praktisk betydning“ (P. Riis Vestergaard). Sydsjælland: „Tilfælde af angreb i rødkløver ses næsten dagligt i denne tid, sjældnere forekommer de i hvidkløver og lucerne“ (P. Grøntved). Vis Herred: „Stærke angreb på rødkløver — mindre betydende angreb på hvidkløver. Angreb på lucerne er ikke konstateret“ (N. A. Drewsen). Ulfborgegnen: „Hvidkløverål er konstateret i enkelte varige græsmarker, men der har hidtil kun været tale om meget svage angreb. Rødkløverål har jeg ikke set i år“ (N. Stigsen). Hads Herred: „Der konstateres stadig nye angreb i rødkløver og hvidkløver“ (J. P. Skou). Hobro: „Der er konstateret stængelål i flere kløvergræsmarker, det er især rødkløverål, og værst på de ejendomme, hvor der findes en stor udmark og et forholdsvis lille areal hjemme ved ejendommen“ (Poul Olsen). Morsø: „Mange angrebne hvidkløvermarker. Lodikløver bør anvendes i de fleste 2 års græsmarker, da den klarer sig betydeligt bedre end Morsøkløveren. Enkelte angreb (oftest temmelig ondartede) i rødkløver. Åleangreb i lucerne endnu uden betydning her på øen“ (Engelhart Jensen). Nordthy: „Rødkløverålen generer os mest her, dernæst hvidkløverålen, og et enkelt sted er konstateret lucerneål“ (F. C. Frandsen). Fra Brønderslev: „Forefindes i spredte tilfælde i rødkløver og hvidkløver. Derimod ikke i lucerne“ (Harald Olesen).

Bederoer.

Bedelus (Aphis fabae). I de nordlige og vestlige dele af Jylland har man ikke mærket spor til lusene, hvorimod der fra den sydøstlige del af Jylland og Øerne foreligger mange rapporter om til tider meget stærke angreb både i frøroerne og 1. års roerne. Kolind: „Fandtes først i måneden i mange marker, men er forsvundet igen — vel på grund af kulde og regn“ (E. Staunskjær). Hads Herred: „Angreb er almindelige i bederoefrømarkerne. Allerede i midten af måneden påbegyndtes bekæmpelsen. Bladanpudder synes at virke udmærket. Mindre angreb er også konstateret i foderroemarkerne“ (J. P. Skou). Vejleegnen: „Ingen stærke angreb, men sidst på måneden dog tiltagende i styrke“ (V. Ternvig). Vis Herred: „Trods det fugtige og kolde vejr i juni kom der store pletter med angreb af bedelus (i 1. års bederoer) i en del marker“ (N. A. Drewsen). Ribøegnen: „Aah-Jah!“ (Aa. Buchreitz). Vestfyn: „Bedelus er begyndt i bedefrøet d. 17. juni, også der hvor sprøjtning med Pestox 3 og Systox havde fundet sted 3 uger i forvejen. Der har i de sidste dage været mange bedelus i 1. års markerne. De, der ifjor havde slemme skader af samme årsag, sprøjter i dag med Bladan“ (Kr. Brødsgaard). Nordfyn: „I frømarkerne er bedelusene begyndt med stærke angreb

til trods for den stærke regn. Bekæmpelse med Systox har haft 100 % virkning, dog synes planterne at være lidt „slappe“ de første dage efter behandlingen“ (K. Sehested). Nordøstfyn: „Bedelusene synes at have haft gode betingelser i den ret fugtige juni måned. Så godt som alle bederoefrømarker er ret stærkt befængt, og flere gange pudring med parathionmidler har været nødvendig allerede på nuværende tidspunkt. Lusene har også bredt sig til 1. års roerne, og det synes, som om en pudring i disse roer også bliver nødvendig. De nye midler Systox og Pestox synes at skuffe med virkning“ (H. Rasmussen). Nordsjælland: „Stærke angreb iagttaget. Angreb almindelig udbredt“ (Hartvig Larsen). Tystofte forsøgsstation: „Angrebene meget omfattende. Bladan synes at virke svagere end man er vant til at se“ (L. L. Henriksen). Sydsjælland: „Trods kulde, regn og blæst begyndte luseangrebene allerede en ugestid ind i juni og bredte sig ret kraftigt i månedens løb, navnlig i frømarkerne, men også i 1. års roerne. I frømarkerne er dyrene i de fleste tilfælde blevet bekæmpet med parathionpudder, sjældnere ved sprøjtning med Systox o. lign. nye, systemiske gifte“ (P. Grøntved). Møn: „Etårs markerne er meget befængt med bedelus, hvilket sikkert vil være ødelæggende for mange planter, der er svage i udviklingen. I et forsøg, hvor der er sprøjtet med Pestox 3, er der ingen eller ubetydelig virkning. Frøroerne lider tilsyneladende ikke så meget under luseangreb som etårsmarkerne“ (Sv. Aa. Pedersen). Bornholm: „Der har været en hel del angreb i år, og der er blevet pudret med Bladan, som har hjulpet rigtig godt, det ser ud til, at afstanden mellem frøroerne og 1. års marken har ret meget at sige, idet det flere steder er set, at angrebet tiltager, jo nærmere man kommer frømarken“ (V. Lauesen).

Ådselbillelarver (*Blitophaga opaca*). Angrebene har som oftest været svage og betydningsløse. Fra Grenaa-egnen skrives: „Der er iagttaget enkelte svage angreb på bederoer og enkelte ret stærke angreb på kålroer, der stod foran 2. hakning“ (Chr. Sloth).

Oldenborrelarver (*Melolontha melolontha*). Se diverse skadedyr.

Runkelroebillen (*Atomaria linearis*). „Angreb ret almindelige, og i en del tilfælde er det også betydningsfuldt særlig langs læbælter og rugmarker og mest, hvor jorden under udyndingen er skrabet temmelig meget bort fra planterne“ (Andersen-Lyngvad, Aalborg).

Smælderlarver (*Agriotes spp.*). Se diverse skadedyr.

Skjoldbiller (*Cassida spp.*). Fra Viborg (O. Th. Nielsen) omtales svage angreb, der forsvandt efter sprøjtningen for bedefluen.

Knoporme (*Agrotis segetum*). Se diverse skadedyr.

Stankelbenlarver (*Tipula paludosa*). Se diverse skadedyr.

Bedefluen (*Pegomyia hyoscyami*). De stærke angreb, der omtales i sidste månedsoversigt, fortsatte i hele denne måned. Ud over de allerede nævnte nordjyske egne forekom ret stærke angreb forskellige steder på Sjælland, i bederoer i Nordsjælland (H. E. Jensen) og i spinat og beder i haver på Slagelse-Skælskøregnen (A. Sauer) og Københavnseggen (A. Rasmussen). Også i Sønderjylland, Skærbæk (V. Johnsen) og Sønderborg (Erik Knudsen), forekom enkelte så stærke angreb, at de måtte bekæmpes med

parathion. Aalestrup: „Angrebet af bedefluelarver blev det værste i mange år. Så godt som hver eneste mark her er sprøjtet med Bladan, mange marker to gange. Virkningen har været god, hvor man har brugt tilstrækkeligt af midlet (3—400 cm³ pr. ha). Mange fik dog først sprøjtet, da den værste skade var sket. Vi er forberedt på, at det kan blive nødvendigt at sprøjte, hvor 2. generation viser sig“ (Jens Tarp). Hobro: „Alle bederoemarken her på egnen har været angrebet af bedefluens larve, og de allerfleste steder har der været stærke angreb, sprøjtning med Bladan virker fint. Angrebene ser nu ud til at være overstået for 1. generations vedkommende, vi venter spændt på at se, om vi ved en effektiv sprøjtning første gang kan undgå angreb senere på sommeren“ (Poul Olsen).

Klækningen af 2. generation begyndte i Lyngby d. 1. juli og var i det væsentlige overstået d. 7. juli.

Kålroer, kål o. a. korsblomstrede.

Kå l t h r i p s (*Thrips angusticeps*). Enkelte ondartede angreb i kålroer på Mors (Engelhart Jensen).

A d s e l b i l l e l a r v e r (*Blitophaga opaca*). Se bederoer.

G l i m m e r b ø s s e r (*Meligethes aeneus*). Stærke angreb rapporteret fra Vejleegnen (H. Anthonsen) og Virungaard (Anton Nordestgård).

J o r d l o p p e r (*Phyllotreta spp.*). Kun fra Hobro omtales et angreb, hvor en omsået kålroemark blev ødelagt (Poul Olsen). Iøvrigt har angrebene været af underordnet betydning.

K å l m ø l (*Plutella maculipennis*). Kun fra Hobro (Poul Olsen) omtales et ret stærkt angreb, som man forsøger at slå ned med parathion.

K n o p o r m e (*Agrotis segetum*). Se diverse skadedyr.

K r u s e s y g e g a l m y g (*Contarinia nasturtii*). I alle egne af landet bemærkedes symptomerne i kålroerne i månedens løb, men i intet tilfælde har der været tale om stærke angreb. Nogle indberettere skriver, at de første symptomer sås i slutningen af maj og i begyndelsen af juni, mens andre skriver, at de først bemærkede dem sidst på måneden. Angrebene i kålen har ligeledes været svage. En undtagelse danner dog følgende meddelelse fra Stevns-Fakseegnen: „Jeg så de første angreb af krusesyge i kål omkring midten af måneden. Hvor man intet har gjort for at bekæmpe sygdommen, er der stærke angreb, og der er altid mest krusesyge, hvor man er nær ved kålroemarkerne“ (Ph. Helt).

K å l g a l m y g (*Dasyneura brassicae*). Forsøgsstationen ved Ødum: „En orienterende optælling viser, at ca. 40 % af skulperne (på vinterraps) er ødelagte af kålgalmglarver. De tidligst udviklede planter (tidligst såede) er stærkest angrebne (ca. 50 %). Der er næsten altid ar på de angrebne skulper“ (B. R. Bentholt). Faaborgegnen: „Ligesom der findes larver af skulpesnudebiller i frømarker og korsblomstrede, findes der også larver af kålgalmglarver. I de fleste skulper er galmglarver i overtal, og i nogle skulper findes ingen snudebillelarver, selvom der findes galmglarver“ (J. Lindegaard). Virungaard: „I rapsen findes en del skulper, som er angrebet af skulpesnudebillens og kålgalmglarens lave, og som er bleven gule og allerede har åbnet sig.

Ved undersøgelse af angrebne skulper er der fundet helt op til 5 snudebille-larver og 20 30 larver af kålgalmyggen i en enkelt skulpe" (Anton Nordestgaard). Sorø: „En mark var endog meget stærkt befængt med kålgalmyg-larver, skulperne visner efterhånden, og frøudbyttet vil blive sat væsentligt ned. Marken er inden blomstring pudret med Bladan" (Ib Trojaborg).

Kålfluellarver (*Chortophila brassicae*). I kålroerne har angrebene hidtil været svage og betydningsløse. Kun H. Rasmussen, Kerteminde, omtaler et par ret ondartede angreb. Om angreb i kålen skrives fra Stevns-Fakseegnen: „Det er ret almindeligt, at der er nogle planter ødelagt af kålfluellarver, mere almindeligt end det har været i de sidste år. Til gengæld er det kun få stærke angreb, man ser" (Ph. Helt).

Skadedyr på havebrugsplanter.

Frugtræer og frugtbuske.

Bladlus (*Aphididae*) på frugtræerne. Der er kun rapporteret forholdsvis få stærke angreb af bladlus på æble, medens angrebene på blomme (*Hyalopterus pruni*) og kirsebær (*Myzus cerasi*) ofte er overordentlig voldsomme. Fra Københavns Omegn skrives: „Æbletræerne er stærkt angrebne af bladlus, ligeledes pære, såvel søde som sure kirsebær, men navnlig blommetræer, hvor det nogle steder er så slemt, at stammerne er helt grønne, og skudspidserne tæt besat" (Alfred Rasmussen). Fra Holbæk Amt: „Bladlus er almindelige overalt — især kirsebær (sorte lus) og blomme (grønne lus)" (Henrik Nielsen). Fra Stevns-Fakseegnen: „Særlig på blomme og kirsebær er der mange bladlus. Enkelte æbletræer er stærkt angrebet, men mange steder er æblestærterne helt fri for lus" (Ph. Helt). Fra Sorø Amt: „Efter vejret, der ikke skulle være gunstigt for lus, er der forbavsende mange især af den røde bladlus på æbletræer. Blommer glinser af lus, og kirsebær både søde og sure er medtaget" (Ejner Christensen). Fra Næstved: „Ikke særlig slemt på æbletræer, hvorimod der har været slemme angreb på kirsebærtræer og nu særlig på blommetræer. Thiofosformidler har i år været mere virksomme mod lus end tidligere" (M. E. Elting). Fra Maribo Amt: „Mange bladlus på æble og kirsebær. Sidst på måneden er blommelusen begyndt at tage til i angreb" (J. Klarup-Hansen). Fra Horsens: „Enkelte svære angreb på æble, men i almindelighed ikke slem. På kirsebær derimod ofte ondartede angreb — og det samme med blomme" (C. A. Nørholm). Fra Esbjerg-Varde: „Der var i maj optræk til det helt store luseangreb, hvilket præger frugtræerne mere eller mindre overalt. Det kolde, fugtige vejr i den sidste tid, samt naturligvis sprøjtning efter blomstring, holder angrebene tilbage. Stærkeste angreb ses på blommer" (M. Sørensen). Fra Viborg skrives: „Enkelte lokaliteter har slemme angreb på æbler. Mange fæle angreb på blommer, hvor lusene sidder i tætte lag på bagsiden af bladene (grønne lus). Endelig ses på kirsebærskud mange steder betydelige angreb af sorte lus" (Eli Fog-Petersen).

Blodlus (*Eriosoma lanigerum*). 5 beretninger melder, at angreb ikke er set, medens der i 8 skrives om angreb, der oftest har været og endnu er af beskedent omfang. Fra Københavns Omegn skrives: „Optræder mest i kræftsårene, hvor træerne står i læ eller på espaliertræer“ (A. Rasmussen). Fra Skælskøregnen skrives, at der er fundet mange blodlus i en plantage på Stignæs, og at der også er fundet angreb på Omø (E. Christensen). Det meddeles, at blodlusen ikke forekommer i Nordthy (G. Ejsing).

Skjoldlus (*Lecanium corni*) fandtes på ribs ved Viborg. Enkelte buske var slemt angrebet (Eli Fog-Petersen).

Gåsebiller (*Phyllopertha horticola*). Billerne begyndte sværmningen de første dage af måneden. Ingen steder har de optrådt i så stort tal, at de forårsagede nogen væsentlig skade.

Blommehvepsen (*Hoplocampa fulvicornis*). I alle 22 beretninger omtales angreb af vekslende styrke. Den store frugtsætning har ofte begrænset skadevirkningen. Fra Frederiksborg Amt skrives: „Enkelte steder i privathaver ødelægger de hosten totalt“ (C. T. L. Worm). Fra Uggeløse: „Der er vist ikke flere, end der kan kaldes gavnlige m. h. t. udtynding i frugterne, men i enkelte haver er der rigeligt“ (W. Norrie). Fra Holbæk Amt: „Kun få større angreb er set. Mange blomster ansat. Dårlig kvalitet uden frugtudtynding!“ (Henrik Nielsen). Fra Næstved: „En del slemme angreb, men som helhed mindre omfattende end tidligere“ (M. E. Elting). Fra Lolland-Falster: „Kun iagttaget få stærkere angreb“ (Erik Andersen). Fra Sydøstjylland: „Nogle steder ret stærke angreb, andre kun ubetydelige“ (H. Falck Hansen). Fra Esbjerg-Varde: „Synes mange steder kun at have forårsaget en gavnlig udtynding“ (M. Sørensen). Fra Horsens: „Mange meget ondartede angreb, der har taget resten af de få ansatte frugter“ (C. A. Nørholm). Fra Viborg Amt: „Meget store angreb overalt, hvor der ikke er sprøjtet rigtigt og i tide. Kun for de overdådigt ansatte viktoriablommer har blommehvepsen hjulpet med til en rimelig udtynding“ (Eli Fog-Petersen). Fra Nordjylland: „Almindelige, men ikke generende i år på grund af frugtmængden“ (A. S. Lundstein). Fra Statens forsøgsstation, Hornum: „Angrebet er ret stærkt, men frugtsætningen er ualmindelig rig, hvorfor der er langt flere sunde blomster, end træerne kan frembringe“ (H. Christensen).

Æblehvepsen (*Hoplocampa testudinea*). Der er indløbet 19 beretninger, der alle omtaler angreb, der dog har været af meget forskellig styrke. Fra Holbæk Amt skrives: „Kun små og betydningsløse angreb er set“ (Henrik Nielsen). Fra Næstved: „Ualmindelig slem i år, vel nok fordi der ikke var ret mange dage med sprøjtevej i juni“ (M. E. Elting). Fra Maribo Amt: „Angreb almindelige, men ikke voldsomme. I eet tilfælde modtaget meddelelse om stærkt angreb“ (J. Klarup-Hansen). Fra Sydøstjylland: „Kun få, svage angreb, hvor træerne bliver passet; hvor det ikke er tilfældet ret stærke angreb“ (H. Falck Hansen). Fra forsøgsstationen Spangsbjerg, Esbjerg: „Stærke angreb på mange sorter. Bladan anvendt i bekæmpelsen“ (A. Thuesen). Fra Horsens: „Som regel uden betydning“ (C. A. Nørholm). Fra Ringkøbing Amt: „Stærke angreb almindelige i år. Det kniber for de kollektive

sprøjtekredse at nå rundt rettidig lige efter blomstring især i så dårligt sprøjtevejr, vi har haft i år, men også i plantager, hvor der sprøjtes regelmæssigt og rettidigt, er der alvorlige angreb, men om angrebene er for store, vil tiden vise" (J. Bertelsen).

Pærehvepsen (*Hoplocampa brevis*). Fra Nordthy skrives, at angrebene er alvorlige, og at det vistnok skyldes, at pærerne får lov til at vente på sprøjtnng til æblerne er afblomstret (G. Ejsing).

Stikkelsbærhvepsen (*Pteronus ribesii*). Stærke angreb har ikke været særlige hyppige, men som konsulent G. Ejsing skriver: „Folk er fortrolige med brugen af DDT, som ofte anvendes forebyggende.“ 5 beretninger omtaler stærke angreb, der dog gennemgående er forekommet spredt.

Snareorme (*Hyponomeuta spp.*). Angreb på frugttræer m. m. har været almindelige. Fra Vestjylland skrives, at larverne ofte forveksles med ringspinderlarver (H. Dixen).

Ringspinderlarver (*Gastropacha neustria*). Se diverse skadedyr.

Guldhalen (*Euproctis chrysorrhoea*). Fra Ubby ved Jerslev skrives: „Mange træer fuldstændig bladløse på grund af angreb af guldhale. Mange „reder“ har siddet på træerne hele vinteren. Rodægte blomme i et havehegn var særlig angrebet“ (N. F. J. Larsen).

Pæregalmug (*Contarinia pyrivora*). I 7 af de 15 indkomne beretninger omtales stærke angreb. Fra Københavns Omegn skrives: „Optræder ret ondartet på visse pæresorter, navnlig Doyenné du Comice, Grev Moltke og Clapps Favorite“ (A. Rasmussen). Fra Roskilde: „Mange træer totalt ryddet for frugter“ (Gerda Mayntzhusen). Fra Jerslev: „Almindelige angreb, særlig på Williams, Juli Dekan og Nouveau Poiteau“ (N. F. J. Larsen). Fra Slagelse skrives, at skaden er værst på Colorée de Juillet og Conference (A. Sauer). På Aalborgegnen synes angreb at være mere udbredt end tidligere (A. S. Lundstein).

Frugttræspindemiden (*Paratetranychus pilosus*). Kun i enkelte beretninger omtales stærke angreb, i almindelighed har angrebene været af ringe betydning i juni. Fra Roskilde skrives: „Angrebet er gået meget tilbage i den sidste måned. Det så ellers truende ud i maj“ (G. Mayntzhusen). Fra Københavns Omegn: „Endnu er der ikke set stærke angreb. Ses mest på espaliertræer“ (Alfred Rasmussen). Fra Sorø Amt: „Synes at føre en lidt tilbagetrukket tilværelse, men findes i mange plantager, så hvis vejret bliver gunstigt, er der rigelig med formeringsmateriale“ (Ejner Christensen). Fra Stevns-Fakseegnen: „Der er lidt rødt spind i de fleste haver, men der er meget få stærke angreb“ (Ph. Helt). Fra Maribo Amt: „På æble er angreb set mange steder, men i alle tilfælde kun svage“ (J. Klarup-Hansen). Fra Sydostjylland: „Begynder desværre at vise sig flere og flere steder“ (H. Falck Hansen). Fra Horsens: „Uden betydning“ (C. A. Nørholm).

Pæregalmiden (*Eriophyes pyri*). Fra Roskilde skrives: „Desværre synes dette angreb nu at være almindeligt i alle haver, men dog mest på espalier. Vi forsøger at hjælpe med Bladan“ (Gerda Mayntzhusen). Også fra Hvalsø (Aage Nielsen), Sorø (E. Christensen), Maribo Amt (J. Klarup-Hansen) og Nordjylland (A. S. Lundstein) meldes om angreb.

Køkkenurter.

Gulerods-bladloppen (*Trioza apicalis*). Kun i 3 indberetninger, der alle er fra Sjælland, omtales angreb af betydning. Fra Roskilde skrives: „Dette angreb synes at blive mere almindeligt, dog først i den sidste del af måneden“ (Gerda Mayntzhusen). Fra Stevns: „Det er sjældent at finde et stykke gulerødder uden angreb, men det er sjældent at finde stærke angreb. Hvor man har brugt DDT mod gulerodsfluen, er der ingen bladlopper“ (Ph. Helt). Fra Slagelse-Skælskør: „I en privathave havde man svedet planterne med formalin, og det havde standset angrebet“ (A. Sauer).

Oldenborrelarver (*Melolontha melolontha*). Se diverse skadedyr. Smælderlarver (*Agriotes spp.*). Se diverse skadedyr.

Ringspinderlarver (*Gastropacha neustria*). Se diverse skadedyr.

Hindbær-snudebillen (*Anthonomus rubi*). I de 15 indkomne beretninger omtales angreb på jordbær, men angrebenes styrke og hyppighed varierer stærkt fra sted til sted. Fra Holbæk Amt skrives: „Kun de færreste får pudret godt nok, så visne blomster kan findes i ethvert jordbærstykke. — De fleste dog forholdsvis godartet angrebne“ (Henrik Nielsen). Stevns-Fakseegnen: „Det bliver mere og mere almindeligt, at der er angreb af hindbær-snudebillen i jordbærrene, selvom det er sjældent at finde stærke angreb. Det bør sikkert gøres til en regel, at man pudrer jordbærrene før blomstringen“ (Ph. Helt). Lolland-Falster: „Kun set få angreb af betydning“ (Erik Andersen). Sydøstjylland: „Kun meget få angreb“ (H. Falck Hansen). Esbjerg-Varde: „Angrebet kendes af mange haveejere, men anses dog endnu af mange for eftervirkning af frost. Hvor der ikke er foretaget bekæmpelse, er angrebsprocenten ofte omkring 50. Snudebillens angreb det værste, der har været her i flere år“ (M. Sørensen). Ringkøbing Amt: „Intet jordbærstykke uden angreb, men også mange steder alvorlige angreb, helt op til 75—80 % af blomsterne ødelagt enkelte steder, selv hvor der er pudret, men der pudres gennemgående for sent“ (J. Bertelsen). Nordthly: „Har mange steder toldet mere end ønskeligt“ (G. Ejsing) og fra Jerslev: „Almindelige angreb på hindbær, mindre angreb på jordbær“ (N. F. J. Larsen).

Jordbærvikleren (*Acalla comariana*) har på egnen ved Hyllested og Tranderup gjort stor skade (A. Sauer).

Knoporme (*Agrotis segetum*). Se diverse skadedyr.

Gulerodsfluen (*Psila rosae*). Angrebene er gennemgående stærke i alle egne af landet i år. Forsøgsstationen ved Hornum: „Et enkelt lille areal angrebet. Andre arealer ikke angrebne. Sprøjtet 2 gange med Bladan“ (Hans Christensen). Esbjerg-Varde: „De allertidligste angreb var der ikke mange af, men nu i sidste halvdel af måneden meldes om mange angreb i haverne. Virkningen af parathion har overalt været udmærket, rettidig anvendt“ (M. Sørensen). Spangsbjerg forsøgsstation: „Stærke angreb trods ihærdig sprøjtning med Bladan og DDT (sprøjtning hver uge fra 1. bladskifte)“ (Axel Thuesen). Ringkøbing: „Begyndende angreb ses mange steder, men endnu ingen alvorlige angreb, men er de der først, bliver det næsten altid slemt. Det helt sikre middel mangler vi stadig“ (J. Bertelsen). Sydøstjylland: „De steder, hvor der er gennemført en rationel bekæmpelse, ses ingen angreb,

hvorimod fluen har anrettet betydelig skade på lokaliteter, hvor der intet er foretaget" (H. Falck Hansen). Roskilde: „Dagligt har vi forespørgsler, som ingensinde før, men desværre er gulerødderne for store til, at vi kan hjælpe" (G. Mayntzhusen). Stevns-Fakseegnen: „Det er meget almindeligt med stærke angreb af gulerodsfluens både i gulerod og i persille. Enkelte steder klager man over, at pudring hver 14. dag med DDT ikke hjælper. Forhåbentlig skyldes det, at man er begyndt at pudre for sent" (Ph. Helt).

Løgfluens (*Hylemyia antiqua*). 5 indberetninger melder om ubetydelige, 9 om stærke angreb. Fra Roskilde skrives: „Angrebet har været slemt i de såede løg" (G. Mayntzhusen). Fra Slagelse-Skælskør: „Løgfluens har været særlig slem i stikløg og kepaløg" (A. Sauer). Fra Sorø Amt: „Er godt igang mange steder — især på kepaløg" (E. Christensen). Fra Lolland og Falster: „Mange løgstykker er delvis ødelagte" (Erik Andersen). Fra Vestjylland: „Volder noget besvær, hvor man ikke er omhyggelig med afpudsnings" (H. Diken). Fra statens forsøgsstation, Hornum: „Findes i skalotter, værst hvor løgene er afpudset mindst, og mindre stærkt til næsten intet, hvor løgene er fuldstændig afpudsede" (Hans Christensen).

Prydplanter.

Aphelenchoides ritzema-bosi fandtes i stort antal i blade af *Peperomia glabella*. Endvidere er konstateret, at en endnu ikke nærmere bestemt *Aphelenchoides*-art kan angribe skuddene af *Trollius* sp. Sidstnævnte nematode er desuden tidligere fundet på violer her i landet. En nærmere beskrivelse af symptomer m. m. vil fremkomme senere. (K. Lindhardt).

Oldenborrelarver (*Melolontha melolontha*). Se diverse skadedyr. Smælderlarver (*Agriotes* spp.). Se diverse skadedyr.

Diverse skadedyr.

Oldenborrelarver (*Melolontha melolontha*). Skanderborg Amt: „Der er konstateret enkelte ødelæggende angreb af næsten udvoksede larver" (N. Pedersen). Vejleegnen: „Et enkelt kraftigt angreb i bederoer" (V. Ternvig). Røddingegnen: „Angreb almindelige — i enkelte marker er cirka halvdelen af bederoerne overgnavet, så skaden synes at blive meget alvorlig. Navnlig de sidste varme dage har sat skub i deres virksomhed" (G. Nissen). Ørslev, Øst-Sjælland: „Et enkelt sted er set en del skade af oldenborrelarver i bederoer på lav, lermuldet jord — en del planter blev ødelagt efter tynningen" (Johs. Sørensen). Haslev: „Mange i år — men flest i haverne" (B. Munch). Sorø: „På markafgrøder er der ikke bemærket særlig skade af oldenborrelarver, derimod er der ofte i haver set betydelig skade på jordbær og andre kulturer" (Ib Trojaborg). Sydsjælland: „I den sydøstlige del af området er der nogle angreb i sukkerroemarkerne af store 2 år gamle larver; men det er dog ikke nær så ondartet som i tilsvarende tidligere år" (P. Grøntved).

Smælderlarver (*Agriotes spp.*). Angreb er også i denne måned forekommet ret udbredt og betegnes ofte som stærke. Fra Han Herred: „Synes at optræde noget værre end tidligere. Jeg har set et par kornmarker, hvor plantebestanden var cirka halveret. Begge steder tredie år efter græs. En del kartoffelavlere har også klaget over mange gule orm. Så vidt jeg ved, har der ingen steder her på egnen været anvendt 666“ (R. Sørensen). Fra Videbæk: „Har været ret ondartet i enkelte kornmarker. I et drivhus er cirka halvdelen af tomatplanterne nedvisnet ved smælderlarvernes gnæv op i stængelen“ (L. Hangaard Nielsen). Fra Esbjerg: „Angrebene har været slemme i år, hvor der har været betingelser for opformering. Vanding med parathion, hvor der har været angreb, opgives af flere haveejere at have haft god virkning. Det samme angives af nogle at være tilfældet ved anvendelse af DDT i plantehuller. 666-midler anvendes ikke så meget i haver, da man har haft erfaring for afsmag!“ (M. Sørensen).

Knoporme (*Agrotis segetum*). Kun to indberetninger nævner spredte, stærkere angreb i landbrugsafgrøder, fra Vendsyssel (G. Foldager og H. Olsen) og fra Ikast (Johs. Nielsen). Angreb på diverse prydblplanter og køkkenurter meldes fra Slagelse-Skælskøregnen (A. Sauer) og Viborg (Eli Fog-Petersen).

Ringspinderlarver (*Gastropacha neustria*). Angrebene har været almindelige og ofte voldsomme. Fra Roskilde: „Ringspindere og snareorme synes at have været mere udbredt i år“ (G. Mayntzhusen). Statens forsøgsstation, Hornum: „Frugttræer og mange andre planter på egnen er meget kraftig angrebet af ringspindere. Angrebet af larver er tilsyneladende langt stærkere end normalt, hvor der ikke er foretaget nogen bekæmpelse“ (Hans Christensen). Fra Vesthimmerland: „Overalt ses stærke angreb af ringspinderen. I frugthaver, som ikke sprøjtes, kan alle træer være afløvet. Rederne findes foruden på frugttræer på andre løvtræer som seljerøn, poppel m. fl., og fra disse vandrer larverne ud over haverne og afløver roser, hassel, brombær, blåbær og enkelte prydblplanter. Jeg har ikke tidligere iagttaget så voldsomme angreb“ (Hakon Sørensen). Nordthy: „Ringspinderen har hærget som aldrig før. I mange haver, hvor sprøjtningerne har været mangelfulde, er træerne helt ribbet. Parathion har kunnet klare bekæmpelsen, men vi har dog i foreningens sprøjte kørt med blyarsenat før og efter blomstringen foruden parathion. 3 andelssprøjtetekredse har kun brugt parathion, og resultatet har været tilfredsstillende“ (G. Ejsing).

Stankelbenlarver (*Tipula paludosa*). De stærke angreb, der begyndte i forårmånederne, ebbede ud i begyndelsen af måneden. Kun ganske enkelte indberetninger omtaler fortsatte angreb. Hjørring: „De voldsomme angreb af stankelben i korn og roer efter græs og stedvis i ældre græsmarker fortsatte i juni, ja, på sine steder er det galt endnu ved månedens slutning“ (H. Baltzer Nielsen). Skærbæk: „Stadig hærgen til helt hen sidst i juni, der blev fundet larver så sent som d. 29. juni. Mange kornmarker er blevet for tynde, og adskillige roemarkers har måttet sås om. Det synes, som om parathiongiftklid virker bedre end schweinfurtergrønt“ (V. Johnsen).

Prosper Bovien og Ole Wagn.